

Трѣбвало само да се промѣни начинътъ на действие, съгласно съ новитѣ обстоятелства, „като се стегнатъ по-здраво народнитѣ връзки, разхлабени отъ зли хора“. Несъмнено, дисциплината не е могла да бѣде напълно запазена, при такъвъ общъ упадъкъ, при такава безутешна перспектива следъ пририето. Мнозина отъ братственитѣ членове, като виждали какъ съ изселването си изоставяли толкова скъпи блага, страдали силно и губѣли куражъ. „И азъ се измъчвахъ крайно“, изповѣдва Селимински, също тъй поддалъ се ако не на черно отчаяние, а то поне на мъчителни размисли и на пъленъ отказъ отъ „златни надежди“.

Години по-късно, когато е вече далечъ отъ съгражданинѣ си и живѣе на свобода въ Атина, Селимински си дава смѣтка за стореното нѣкога и вижда като че въ прояснение събитията и дѣлата отъ 1825 до 1830 г. Следъ науката си въ Кидония и дългия си опитъ въ чужбина, той се завръща дома си, търсейки пѣтица къмъ просвѣта и въздигане на сънародниците си. Той долавя низкото умствено равнище на своитѣ съграждани, наблюдава съ тревога „безподобнитѣ имъ бедствия и обща нищета“ — и започва да работи за „подобрене на малкото родно общество“. Но скоро се убеждава, че е „започналъ неразумно отъ тамъ, гдето трѣбвало да свърши“, понеже срѣщалъ на всѣка крачка голѣми прѣчки. На приятеля си Г. Золотовичъ той разказва въ писмо отъ 1842 г.: „Често се принуждавахъ да се възвръщамъ назадъ по изминатия веднажъ пътъ. . . А нѣкои мои съдейци-другари, чиито цели и облаги не съответствуваха на моитѣ искрени предначертания, и други пъкъ боязливи и глупави души лесно ме напущаха. Веднажъ се прославяхъ като спасителъ, а други пътъ бивахъ презиранъ. . .“ Стигнало се до разсипване и разпокъсване на народната цѣлостъ на хиляди части, така че не било вече възможно да се мисли за създаване на предишната общностъ. Въмѣсто свобода, настѣпило засилване на робството. „Неможейки да остана обикновенъ зритель на всичко това, азъ тичахъ, за да ги спася, ала дѣлата ми зле се тълкуваха и злобната завистъ у нѣкои не закѣснѣ да постави своитѣ козни дори противъ живота ми. Тѣзи, които до скоро ми сътрудничаха, подстрекаваха тълпата противъ мене. Тогава беднитѣ изгубиха покровителя и защитника си, а богатитѣ нѣмаше отъ кого да се боятъ; появи се саморазправа между